

CONTAMINAR

sumptiu, V. *sumir* *Contabescens, contabescència*, V. *tabes* *Contacte, contagi, contagiari, contagiós*, V. *tànyer* *Contalla*, V. *comptar*

CONTAMINAR, pres del ll. *contaminare* 'embru- 5
tar tocant, potinejar', 'infectar'. □ 1.ª doc.: c. 1460,
Jo. Martorell.

«Com yo sia de aquest linatge, no ·m par que yo
dega *contaminar* ne mesclar la noble sanch ab aquella
de perpetual dolor», *Tirant*, ed. Ag. III, 321. Citen 10
també «*contaminant* / la sua fe, / no sé per què: /
sols (la) gelosia / crec (que) la movia», del *Spill* (Ca-
reta, s. v. *celos*, però no retrobo aquest passatge en
JRoig). Cf. *cateminar?* (CATECISME). Per a usos del
mot en llatí, cf. RWaltz, *Rev. des Ét. Lat.* XVI, 369-74. 15

DERIV.: *Contaminació* [1803, Belv.]; *contamina-
dor, contaminable*. El llatí tardà formà un verb pa-
rallol INTAMINARE 'contaminar, profanar', d'on el fran-
cès *entamer* 'encetar', 'fer flaquejar', d'on un verb *en-
tamenar* en les *VidesR* 'sollar, infectar', que apareixia 20
un parell de vegades en les *VidesR*, fº 114v1, n. 96
(no-entemenat traduït «incontaminatum, incoinquina-
tum, immaculatum», 324.10) i, de nou, si bé cor-
romput pel ms. en el fº 72, n. 75a; també en doc.
ross. de 1312 (RLR XXIX, 62); maestr. *entemenar* 'fer 25
malbé' (Ga. Girona), *entemenat* 'matat, mort' (*Seidia*,
146, 280), ribag. «sargall dolent, *entemenat*» (Bonan-
sa, BDLC XIII, 297);¹ d'un encreuament d'això amb
encamerar sembla resultar *entamerar*, AlcM.

1 Documentació d'*intaminatio* 'βεβήλωσις' en uns 30
Didascalía del S. v (Hauler, *Sitzber. Wien* CXXXIV,
vol. 11, 36). Per a l'ús del fr. mj. *entomer* 'encetar,
infectar' (*Frere Jean des Entommeüres*) en Rabe-
lais, veg. *Tiers Livre*, § 34, p. 155; *Quart Livre*,
§§ 55, 66; i Sainéan, *La Langue de Rab.* II, 169, 35
472.

Contar, contarella, conte, V. *comptar* *Contempe-
rant, contemperar*, V. *trempar* *Contemplació, con-
templador, contemplar, contemplatiu*, V. *temple* *Con-
temporani, contemporitzar*, V. *temps* 40

CONTEMPTIBLE, 'menyspreable', pres del ll. *con-
temptibilis* id., derivat de *contemnere* 'menysprear'.
□ 1.ª doc.: fi S. XIV, Eiximenis (DAG.). Que també 45
va usar *contemptiu*, llatínismes rars en català.

Contenciós, V. *tenir* i *tendir* *Contenciós, contenció,
contentent, contendir, contendre*, V. *tendir* *Conte-
niment, contenir*, V. *tenir*

CONTENT, del ll. *CONTĒTUS* 'contingut', 'con-
tent, satisfet', originàriament participi del verb *CON-
TĒNERE* 'contenir' (derivat de *TĒNERE* 'tenir, aguan-
tar'). □ 1.ª doc.: S. XIV.

En Llull se'n cita un sol cas, però figura en un dels
primers capítols del *Blanquerna*,¹ només coneguts per
l'edició valenciana del S. XVI, molt modernitzada;
mentre que el que usà Llull, molt repetidament, fou
contengut, que per cert és un calc romànic del mot 60

llatí *contentus*.²

En canvi sí que *content* figura en el *Somni* de Ber-
nat Metge i, repetidament, en Eiximenis; també en
el *Tirant* de Martorell: «puix veig que tes preguàries
són tan humils e justes, per amor de aquell per qui
m'has conjurat, e per amor de tu, qui est mon natu-
ral senyor, yo só *content* de obeyr los teus mana-
ments» (ed. Ag. II, 33), «lo emperador --- fon lo més
content home del món» (II, 81). En Eiximenis trobem
no sols el positiu («ni-m só tengut per *content* d'açò
que N. S. Déu m'ha dat») sinó també el negatiu, ço
que sembla suggerir una entrada no recent en l'ídi-
oma: «si li dónes carn que aparell, ella posarà oli en
la olla, tothom ne farà anar *malcontent*, e-s pensarà
que tot quant fa és millor fet que ço que fan les al-
tres» (*Dones*, cap. 28, fº 27v2, cf. *EntreDL* I, 198);
negatiu que posa sòlides arrels en la llengua popular:
«vull --- fer testament / perquè ningú reste / de mí
mal content», romanç datable de 1625 (p. p. MilàF,
O. C. VI, 190), i recordem la interessant narració *El*
Malcontent de Jq. Ruyra. *Content* és d'ús avui ge-
neral en la llengua, fins a Ribagorça: «que *kontên* obre
els braços», anoto a Benasc, 1965.

No obstant, l'evolució no diftongada del cast. *con-
tento* comprova que el mot passà a la llengua veïna
amb el caràcter de cultisme, i no és inversemblant que
això fos una mica aplicable a totes les llengües romà-
niques (en les quals la fonètica no ens orienta en
aquest punt) tenint en compte que el mot no apareix
sinó un poc tardanament pertot arreu: la forma com
Llull s'esforça per crear-li un substitut, ho indica tam-
bé en català. Parallela a la substantivació que presenta
el cast. *contento* 'goig', apareix també en català *con-
tent*: «a voluntat y *content* de tots», «tenir muller a
son *content*», OPou (*TbPu.*, 133, 159), no pas gaire
més tardà que en llengua castellana, i que no obstant
sentim com a castellanisme; i el castellanisme net i
clar *contento* (1585, 1638, 1695).

DERIV.: *Contenta*, *Contentable*. *Contentació* [«les
grans dolors foren convertides en abundosa alegria
e *contentació*», Martorell, *Tirant*, Ag. II, 75; i «tots
los cavallers estaven admirats com veyen tenir al rey
tanta *contentació*» I, 36, i de nou I, 180; I, 19; I,
116]. *Contentadís*. *Contentar*. *Contentament*. *Con-
tentesa*. *Contentar* [«no us *contentau* de haver-los
morts, que encara voleu més d'ells», *Tirant*, cap. 70];
l'ex. que hom cita de Llull no val per al S. XIII, puix
que es troba només en la part modernitzada del *Blan-
querna*; *accontentar* és la forma que modernament ha
predominat [DTo., 1660; Lacav.; i ja 1617, M. Agus-
tí], *accontentable*, *accontentadís*, *accontentador*, *acconten-
tament*. *Descontentar*, *descontentament* [Noller];
descontent «non contentus» [c. 1500, Is. de Villena];
DTo. 1640], *descontentar* [S. xv; DTo. 1757], *des-
contentació* (Jo. Martorell); *desaccontentar* [1695,
Lacav.]. *Malcontent* (supra); *malcontentament*, en lloc
del qual (o si es vol *descontentament*) no és correcte
d'usar *descontent* com a substantiu, calcant el castellà.

¹ «No-us cal cercar --- com més obligar-me, perquè
molt bé só *content* de vós y del vostre capteni-